

Opinia Komitetu Regionów „Strategia rozszerzenia i najważniejsze wyzwania w latach 2009–2010 – kraje kandydujące”

(2010/C 232/06)

KOMITET REGIONÓW

- Przypomina, że celem UE jest krzewienie pokoju, wartości europejskich i dobrobytu jej obywateli. Z tego właśnie względu jest ona gotowa przyjąć każdy europejski kraj, który spełnia kryteria kopenhaskie.
- Podkreśla swe pełne poparcie dla środków i reform wdrażanych przez kraje kandydujące w celu spełnienia kryteriów przystąpienia.
- Zwraca uwagę na kluczowe znaczenie, jakie dla procesu integracji ma poszanowanie zasady dobrych stosunków sąsiedzkich i współpracy regionalnej. Zachęca kraje kandydujące do rozwiązania w sposób możliwy do przyjęcia przez obie strony nierozstrzygniętych sporów z krajami sąsiedzkimi poprzez odwołanie się do europejskich priorytetów, zasad i wartości.
- Podkreśla, że duże znaczenie ma udział władz lokalnych i regionalnych oraz ich stowarzyszeń w procesie integracji na jej wczesnym etapie, gdyż jest to działanie strukturalne, zgodne z zasadami demokracji, które nie może być realizowane wyłącznie na szczeblu centralnym, bez aktywnego udziału wszystkich szczebli sprawowania rządów oraz pełnego poszanowania zasady pomocniczości i zbliżenia do obywateli.

Sprawozdawca:	Georgios Papastergiu (EL/PPE), prefekt Pierii
Dokument źródłowy:	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady „Strategia rozszerzenia i najważniejsze wyzwania w latach 2009–2010” COM(2009) 533 wersja ostateczna

I ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

Zalecenia ogólne

1. Przypomina, że celem UE jest krzewienie pokoju, wartości europejskich i dobrobytu jej obywateli. Z tego właśnie względu jest ona gotowa przyjąć każdy europejski kraj, który spełnia kryteria kopenhaskie.
2. Odnotowuje, że proces rozszerzenia ma istotne znaczenie dla zagwarantowania pokoju i stabilności na europejskim kontynencie i że stwarza obywatelom krajów kandydujących dodatkową szansę na korzystanie z dobrobytu, który rozwija się dzięki wspólnej przestrzeni gospodarczej.
3. Podkreśla, że Unia Europejska powinna potwierdzić swe stanowcze zaangażowanie na rzecz przyjęcia tych wszystkich krajów europejskich, które spełniają kryteria przystąpienia oraz warunki udziału w procesie stabilizacji i stowarzyszenia.
4. Zwraca uwagę, że powodzenie integracji zależy od sposobu, w jaki dany kraj kandydujący przygotowuje swoje przystąpienie i spełnia kryteria kopenhaskie.
5. Podkreśla swe pełne poparcie dla środków i reform wdrażanych przez kraje kandydujące w celu spełnienia kryteriów przystąpienia.
6. Zwraca uwagę na kluczowe znaczenie, jakie dla procesu integracji ma poszanowanie zasady dobrych stosunków sąsiedzkich i współpracy regionalnej. Zachęca kraje kandydujące do rozwiązania w sposób możliwy do przyjęcia przez obie strony nierozstrzygniętych sporów z krajami sąsiedzkimi poprzez odwołanie się do europejskich priorytetów, zasad i wartości.
7. Podkreśla, że duże znaczenie ma udział władz lokalnych i regionalnych oraz ich stowarzyszeń w procesie integracji na jej wczesnym etapie, gdyż jest to działanie strukturalne, zgodne z zasadami demokracji, które nie może być realizowane wyłącznie na szczeblu centralnym, bez aktywnego udziału wszystkich szczebli sprawowania rządów oraz pełnego poszanowania zasady pomocniczości i zbliżenia do obywateli.

CHORWACJA

Postępy Chorwacji w procesie przystąpienia do UE

8. Wyraża zadowolenie z postępów, jakie poczyniła Chorwacja w celu spełnienia kryteriów przystąpienia do UE i związanych z nim zobowiązań.

9. Przyjmuje z zadowoleniem umowę dwustronną, którą zawarto w celu rozstrzygnięcia sporu granicznego ze Słowenią i która umożliwiła znalezienie obopólnie akceptowalnego rozwiązania tej kwestii.

10. Zachęca Chorwację do wzmożenia wysiłków na rzecz spełnienia wszystkich niezbędnych kryteriów i celów, zwłaszcza w odniesieniu do pełnej współpracy z Międzynarodowym Trybunałem Karnym dla Byłej Jugosławii we wciąż problematycznych przypadkach, a także do przyspieszenia reform w niektórych kluczowych sektorach, gdyż stanowią one niezbędny warunek zakończenia negocjacji w sprawie przystąpienia w 2010 r.

11. Uważa, że poczyniono postępy w walce z korupcją; odnotowuje jednak, że jest ona wciąż powszechnym problemem w wielu sektorach i zaleca, by Chorwacja podjęła dodatkowe starania w tym zakresie, zwiększyła potencjał administracyjny podmiotów odpowiedzialnych za jej zwalczanie i rozwinęła kulturę odpowiedzialności politycznej na wszystkich szczeblach.

12. Przyjmuje z zadowoleniem gwarancje prawne wolności i pluralizmu mediów, a także fakt, że zasady te są przestrzegane; zwraca jednak uwagę na pogroźki i presję polityczną wobec dziennikarzy, którzy badają sprawy związane z korupcją i prześlęczością zorganizowaną.

13. Wyraża zaniepokojenie z powodu niedociągnięć procesu wdrażania prawodawstwa antydyskryminacyjnego. Dokonywane w ostatnim czasie cięcia budżetowe nie powinny służyć jako uzasadnienie dla niepełnego wdrażania tego prawodawstwa. Odnotowuje, że dyskryminacja mniejszości jest szczególnym problemem, gdyż w praktyce ochrona przed dyskryminacją i ściganie przestępstw w tej dziedzinie nie są dostosowane do modeli UE.

Wzmocnienie zdolności władz lokalnych i regionalnych

14. Wyraża zadowolenie, że pierwsze bezpośrednie wybory na stanowiska burmistrzów i prefektów zorganizowane w 2009 r. odbyły się w prawidłowy sposób, że wzięło w nich udział więcej obywateli i że poszerzyły one reprezentację polityczną kobiet.

15. Z zadowoleniem przyjmuje „krajową strategię na lata 2009–2013 na rzecz szkolenia decydentów i pracowników władz lokalnych i regionalnych” i dostrzega jej znaczenie dla zwiększenia zdolności lokalnych organów administracji do świadczenia zdecentralizowanych usług dla obywateli; zwraca jednak uwagę na poważne niedociągnięcia w zakresie procedur administracyjnych i odnotowuje, że podstawy prawne do rozwoju nowoczesnej i profesjonalnej administracji publicznej są jeszcze niedoskonałe.

16. Podkreśla, że z powodu braku zaangażowania politycznego nie przyjęto strategii decentralizacji i ubolewa nad brakiem ogólnej koordynacji między obszarem politycznym i technicznym, jak również między administracją centralną i samorządami lokalnymi; zachęca władze krajowe do wprowadzenia procedur, które umożliwią tym samorządom odpowiednią reprezentację w procesie legislacyjnym i zaleca przyjęcie środków zmierzających do poprawy sytuacji finansowej samorządów lokalnych i regionalnych.

17. Zachęca do podejmowania konkretniejszych działań w zakresie szkolenia chorwackich władz publicznych na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym oraz rozwoju ich umiejętności zawodowych i wiedzy. Proponuje, aby w tym zakresie zacieśnić współpracę z państwami członkowskimi UE, tak aby można było sprawniej skorzystać z ich doświadczeń i możliwie szybko spełnić warunki traktatu o przystąpieniu do UE.

18. Dostrzega postępy poczynione w celu uproszczenia procedur wpisywania przedsiębiorstw do przewidzianych w tym celu rejestrów, lecz jednocześnie zwraca uwagę, że duża liczba instytucji parafiskalnych na szczeblu krajowym i lokalnym, a także korupcja i niedoskonałości administracji publicznej wywierają negatywny wpływ na klimat przedsiębiorczości.

19. Uważa, że samorzady lokalne i regionalne oraz ich stowarzyszenia powinny uczestniczyć w procesie wdrażania wspólnego dorobku prawnego; podkreśla ponadto, że władze lokalne i regionalne powinny być dobrze przygotowane do przyjęcia obowiązków związanych z przyszłym przystąpieniem i do wykorzystania możliwości, które się wraz z nim pojawiają.

BYŁA JUGOSŁOWIAŃSKA REPUBLIKA MACEDONII

Postępy Byłej Jugosłowiańskiej Republiki Macedonii w procesie przystąpienia do UE

20. Odnotowuje zalecenie Komisji oraz konkluzje Rady do Spraw Ogólnych z grudnia 2009 r. i zachęca rząd Byłej Jugosłowiańskiej Republiki Macedonii, by zapewnił dobrosąsiedzkie stosunki, a w szczególności dołożył starań, aby w drodze negocjacji pod egidą ONZ znaleźć wzajemnie akceptowalne rozwiązanie kwestii nazwy tego kraju.

21. Przypomina znaczenie dobrych stosunków sąsiedzkich i apeluje do rządu Byłej Jugosłowiańskiej Republiki Macedonii o współpracę z wszystkimi partnerami na rzecz dalszego rozwijania współpracy regionalnej.

22. Przyjmuje z zadowoleniem decyzję UE, na mocy której obywatele Byłej Jugosłowiańskiej Republiki Macedonii mogą od 19 grudnia 2009 r. podróżować w ruchu bezwizowym w strefie Schengen.

23. Zwraca się do władz Byłej Jugosłowiańskiej Republiki Macedonii o kontynuację reform, zwłaszcza w dziedzinie administracji publicznej i wymiaru sprawiedliwości, praw kobiet i stosunków międzyetnicznych, zgodnie z umową z Ochrydy z 2001 r., która przewiduje między innymi gwarancję praw dla osób o innej przynależności etnicznej oraz ich większy udział w życiu publicznym i administracji.

24. Przyjmuje z zadowoleniem postępy poczynione przez ten kraj w celu umocnienia i wdrożenia ram zwalczania korupcji, nawet jeśli jest ona nadal rozpowszechniona i stanowi wciąż poważny problem; zachęca do kontynuacji niezbędnych wysiłków zwłaszcza w zakresie wdrażania ram prawnych.

Rozwój zdolności władz lokalnych

25. Przyjmuje z zadowoleniem utworzenie nowej komisji ds. samorządu lokalnego.

26. Popiera wykorzystanie współpracy transgranicznej do pogłębienia dialogu między władzami lokalnymi i regionalnymi krajów sąsiedzkich.

27. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, że zdaniem obserwatorów wysłanych przez OBWE/ODHIR (Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka) i Radę Europy wybory prezydenckie i samorządowe w 2009 r. spełniały większość standardów OBWE i międzynarodowych przepisów dotyczących demokratycznych wyborów; wzywa rząd do dalszego zaangażowania na rzecz zastosowania pozostałych zaleceń OBWE/ODHIR i oczekuje, że przystąpi on stanowczo do wyjaśnienia stwierdzonych uchybień.

28. Zachęca do kontynuowania decentralizacji i do większego przekazywania kompetencji gminom, co jest kluczowym elementem umowy ramowej z Ochrydy, i jednocześnie zwraca uwagę, że konieczne jest większe zaangażowanie na ich rzecz, zwłaszcza w odniesieniu do ram finansowych; popiera ponadto wysiłki stowarzyszenia gmin (ZELS), które w dużym stopniu angażuje się na rzecz postępów w zakresie decentralizacji.

29. Przyjmuje z zadowoleniem wejście w życie ustawy o współpracy między gminami z czerwca 2009 r., oczekując jednocześnie, że zostanie ona skutecznie wdrożona, a także wejścia w życie podobnych sporządzonych już przepisów.

30. Podkreśla usprawnienie poboru podatków lokalnych oraz działania zainicjowane w celu rozwinięcia zdolności gmin do zarządzania podatkami od majątku, zasobami gospodarczymi, długiem i audytem finansowym.

31. Zwraca uwagę, że niektóre gminy, zwłaszcza słabo zaludnione, posiadają jedynie ograniczony potencjał administracyjny w zakresie gospodarowania środkami finansowymi i podatkami oraz audytu finansowego i ubolewa z powodu niedociągnięć, które wciąż dotyczą samorządów lokalnych w dziedzinie przejrzystości i odpowiedzialności.

32. Jest przekonany, że konieczna jest lepsza współpraca szczebla centralnego i lokalnego i że ministerstwo samorządów lokalnych powinno się bardziej zaangażować na rzecz ułatwienia procesu decentralizacji.

33. Domaga się większych wysiłków na rzecz zwalczania współczesnego handlu ludźmi poprzez dalszą realizację krajowego planu działania w zakresie zwalczania handlu ludźmi i nielegalnej imigracji (KPD) i zapewnienie lepszej koordynacji na szczeblu lokalnym.

34. Wyraża zadowolenie ze stopniowych szkoleń dla pracowników samorządowych, dzięki którym będą oni w stanie wdrażać te części wspólnotowego dorobku prawnego, które leżą w kompetencji szczebla lokalnego, oraz gospodarować zasobami dostarczonymi przez UE; zachęca ponadto do kontynuacji tych starań.

35. Podkreśla, że co się tyczy sporządzania przepisów dotyczących ochrony środowiska i ich wdrażania, to potencjału administracyjnego nie można w żadnym razie określić jako zadowalającego ani na szczeblu krajowym, ani lokalnym, i podkreśla znaczenie skutecznego zaradzenia tej sytuacji poprzez uwzględnienie również ewentualnych konsekwencji dla środowiska w krajach sąsiedzkich.

TURCJA

Postępy Turcji w procesie przystąpienia do UE

36. Stwierdza z zadowoleniem, że przedmiotem prowadzonej obecnie szerokiej debaty publicznej jest szereg kwestii, które miały tradycyjnie delikatny charakter, takich jak rola władzy sądowej, prawa obywateli pochodzenia kurdyjskiego i społeczności alewitów, znaczenie sił zbrojnych, a także stosunki Turcji z jej sąsiadami. Wyraża uznanie dla konstruktywnego podejścia rządu tureckiego i jego działań na rzecz zapoczątkowania tego dialogu.

37. Odnotowuje, że w 2009 r. kraj ten niemal nie poczynił postępów w zakresie reform i wzywa rząd do przełożenia inicjatyw politycznych na konkretne zmiany w dziedzinie ustawodawstwa i jego wdrażania.

38. Z rozczarowaniem przyjmuje fakt, że chociaż kraj ten przyjął ustawodawstwo zgodne z kryteriami kopenhaskimi, to jego wdrażanie pozostawia wiele do życzenia, zwłaszcza jeżeli chodzi o prawa kobiet, niedyskryminację, wolność wyznania, wolność słowa, zasadę „zero tolerancji” dla tortur i zwalczanie korupcji.

39. Wyraża zaniepokojenie sytuacją w zakresie wolności słowa i wolności prasy, zwłaszcza biorąc pod uwagę bezprecedensową grzywnę nałożoną na jeden z koncernów medialnych.

40. Wyraża swe rozczarowanie niewielkimi postęпами w zakresie wolności wyznania i zachęca rząd do przyjęcia ram prawnych zgodnych z europejską konwencją praw człowieka i orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, które umożliwiłyby wszystkim niemuzułmańskim wspólnotom religijnym i wspólnotom alewitów działalność nieskrępowaną nieuzasadnionymi ograniczeniami.

41. Ubolewa, że rząd turecki nadal wyraża zastrzeżenia co do poszanowania praw mniejszości gwarantowanych przez prawo międzynarodowe; zachęca go zatem do dostosowania swej polityki do międzynarodowych modeli w tej dziedzinie i apeluje do partii politycznych o wsparcie jego wysiłków. Ponadto wzywa Turcję do przyjęcia środków zgodnych z zaleceniami Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy w kwestii mniejszości greckiej na wyspach Imbros (Gökçeada) i Tenedos (Bozcaada), w celu zachowania międzykulturowego charakteru obu wysp jako modelu współpracy między Grecją a Turcją.

42. Wyraża dezaprobatę dla stałego niewywiązywania się ze zobowiązań wynikających z dodatkowego protokołu do układu o stowarzyszeniu między UE a Turcją; zachęca stronę turecką do wdrożenia tego aktu prawnego w całości i w sposób wolny od dyskryminacji.

43. Zachęca wszystkie zainteresowane strony, by energicznie wsparły bieżące negocjacje w sprawie Cypru i przyczyniły się do zapewnienia tej sprawie całościowego uregulowania w oparciu o konfederację złożoną z dwóch stref i dwóch wspólnot, która miałaby wspólną tożsamość i osobowość prawną na szczeblu międzynarodowym, zgodnie zarówno z decyzjami Rady Bezpieczeństwa ONZ w tej sprawie, jak i z fundamentalnymi zasadami UE; zachęca je również do ułatwienia procesu tworzenia klimatu sprzyjającego negocjacom poprzez wycofanie oddziałów tureckich z Cypru, który jest państwem członkowskim UE, uregulowanie kwestii osadników i zwrócenie zabarykadowanej strefy Famagusty jej prawowitym mieszkańcom.

44. Podkreśla, że przez Turcję przepływa nielegalna imigracja. Zwraca ponadto uwagę na perspektywę wznowienia negocjacji prowadzonych w celu zawarcia umowy o readmisji z UE i doradza Turcji, by w okresie pozostałym do zawarcia tejże umowy wdrożyła w pełni umowy dwustronne o readmisji zawarte już z państwami członkowskimi. Zachęca rząd turecki do pogłębienia współpracy z UE w celu zarządzania imigracją, między innymi w ramach agencji Frontex, która monitoruje jej granice zewnętrzne.

45. Co się tyczy innych kwestii regionalnych, KR przyjmuje z zadowoleniem poprawę stosunków Turcji z jej sąsiadami, a zwłaszcza wspólną umowę z Armenią, i podkreśla duże znaczenie szybkiej ratyfikacji protokołów dotyczących nawiązania kontaktów dyplomatycznych oraz dalszego rozwoju stosunków dwustronnych z Armenią. KR oczekuje, że Turcja będzie nadal podejmować wysiłki na rzecz dobrosąsiedzkich stosunków oraz pokojowego rozwiązywania sporów.

Rozwój zdolności władz lokalnych

46. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, że wybory lokalne w marcu 2009 r. były ogólnie mówiąc wolne i sprawiedliwe.

47. Ubolewa nad powolnością postępów w przekazywaniu kompetencji władzom lokalnym, zwłaszcza jeżeli chodzi o tworzenie funkcjonalnych rad gminnych, gdyż jest to podstawowy warunek zwiększenia udziału obywateli w podejmowaniu decyzji przez samorządy lokalne.

48. Apeluje o zwiększenie odpowiedzialności i przejrzystości, zwłaszcza w dziedzinie kontroli wewnętrznej i zewnętrznej finansów władz lokalnych i podkreśla wagę decentralizacji i rozwoju zdolności władz lokalnych do wykonywania przekazanych im uprawnień.

49. Z zadowoleniem przyjmuje pierwszoplanowe znaczenie, jakie podczas negocjacji nadano pełnemu zatrudnieniu, a także przyjęciu programu krajowego na rzecz wdrożenia wspólnotowego dorobku prawnego, odnotowując jednocześnie bardzo słabe postępy w drodze do skutecznej realizacji polityki i reformy konstytucyjnej.

50. Zwraca uwagę na specjalne sprawozdanie Europejskiego Trybunału Obrachunkowego nr 16/2009 w sprawie gospodarowania pomocą przedakcesyjną przyznaną Turcji przez Komisję

Europejską i zachęca ją do zastosowania tych zaleceń, wytyczając cele i realizując programy na podstawie kryteriów przystąpienia.

51. Wyraża zadowolenie, że utworzono agencje ds. rozwoju i że zainteresowane podmioty lokalne i regionalne uczestniczą w przygotowaniu ich budżetów. Zwraca niemniej uwagę na brak precyzyjnego określenia kryteriów selekcji i brak przejrzystości tej procedury.

52. Podkreśla niewielki stopień dostosowania do wspólnotowego dorobku prawnego w dziedzinie polityki regionalnej i koordynacji instrumentów strukturalnych.

53. Wyraża nadzieję i przekonanie, że władze i inne instytucje tureckie szczegółowo przeanalizują wymienione braki i krytyczne komentarze i że podjęte zostaną odpowiednie środki prawne i administracyjne, żeby zaradzić stwierdzonym problemom.

Bruksela, 14 kwietnia 2010 r.

*Pierwszy wiceprzewodniczący
Komitetu Regionów*
Ramón Luis VALCARCEL SISO